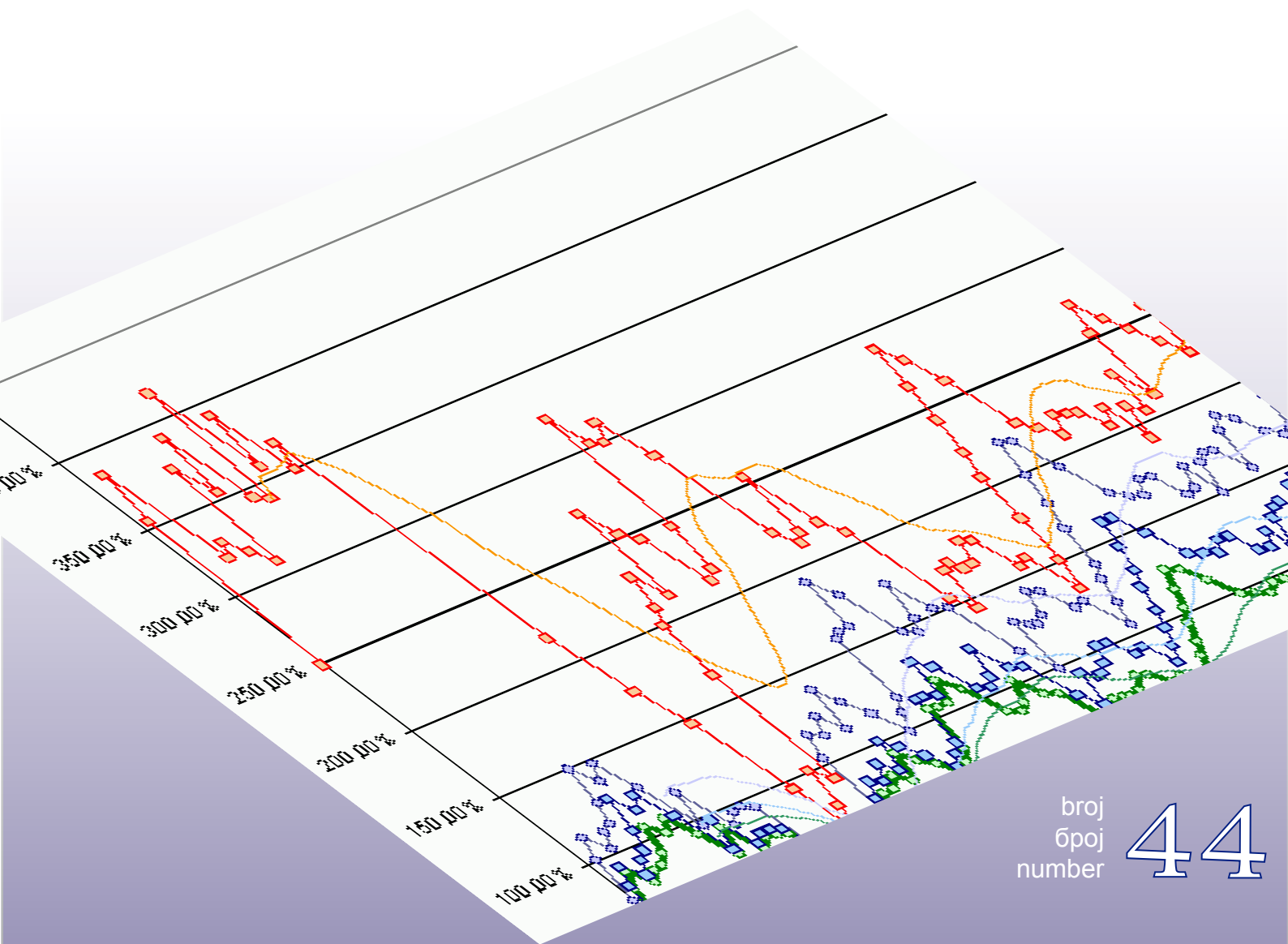

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

broj
број
number

44

Уз овај број

Иако је Управа за индиректно опорезивање (УИО) прошлу годину окончала растом прихода од индиректних пореза изнад пројектованог ипак је битно нагласити да је четврти квартал у односу на 2007.годину донио пад у наплати ПДВ-а и царина, што се негативно одразило на укупну наплату индиректних пореза. Посматрајући наплату у јануару 2009.г. у односу на исти мјесец 2008.г. уочавамо даље погоршање, поготово код прихода од царина. Негативан тренд у јануару је ублажен порастом наплате ПДВ-а. Треба напоменути да упоредном анализом наплате индиректних пореза мјесец/мјесец, барем кад је ријеч о почетку 2009.г., није могуће добити поуздане оцјене о наплати индиректних пореза. Задржавање исплате поврата у 2007.г. због недовољног издвајања у резерве на јединственом рачуну УИО довело је прецјењивања суфицита на јединственом рачуну 2007.г., а исплата пренесених поврата у наредној години је довела до потцјењивања суфицита у 2008.г. Због свега тога да би се добиле реалне и поуздане анализе потребно је изнивелирати осцилације у наплати, што ћемо приказати у наредном броју.

У овом броју дајемо два прилога о пореској политици у ЕУ, у сфери директних и индиректних пореза. Оба прилога дају вриједна сазнања корисна за креирање пореске политике у БиХ. Прилог о импликацијама опорезивања цигарета посљедњи је из серије прилога о политици опорезивања цигарета у ЕУ. На први поглед тематика прилога одступа од економских и фискалних тема којима се Одјељење у свом раду бави. Међутим, чланак показује да између фискалне политике, чији је један од сегмената и политика опорезивања цигарета, и здравствене политике постоји интеракција – мјерама и инструментима опорезивања цигарета држава може стимулисати или дестимулисати потрошњу цигарета, а тиме и директно утицати на трошкове здравственог система везаних за санирање негативних екстерналија које производи пушење на здравље људи. Повратно, растући трошкови финансирања негативних екстерналија додатно оптерећују здравствене фондове, ионако недостатне за финансирање растућих трошкова изазваних процесом старења популације и бољим животним стандардом. У недостатку здравствених фондова држава је присиљена да намеће нове фискалне обавезе на компаније и грађане, засигурно много веће него што се убере прихода од опорезивања цигарета. Чланак показује да је ЕУ, важући користи и трошкове ЕУ од опорезивања цигарета, одступила од фискалних циљева и у први план ставила циљеве здравствене политике.

др Динка Антић
шеф Одјељења

Садржај:

Здравствени аспект опорезивања цигарета у ЕУ	2
Директни порези у Европској унији и Босни и Херцеговини	7
Консолидовани извјештаји	12

техничка обрада : Сулејман Хасановић, ИТ сарадник
превод : Един Смаилхоџић

Здравствени аспект опорезивања цигарета у ЕУ

(припремио: Александар Ескић, макроекономиста у Одјељењу)

ЕВРОПСКО ЗАКОНОДАВСТВО О ОВОМ ПИТАЊУ

У члану 4. Директиве 92/79/ЕЕЦ стоји да су два критерија важна када се испитује постојећа акцизна обавеза на дуванске производе:

- исправно функционисање унутрашњег тржишта
- шири циљеви садржани у Споразуму

Главна питање у смислу ширих циљева споразума је здравствена заштита. Члан 129. Споразума из Мастрихта каже: `Захтјеви здравствене заштите требају бити дио свих осталих политика Комисије`. Европска Комисија такође каже да је опорезивање дуванских производа очигледно средство обесхрабтивања потрошње дувана. Политика цијена дувана има за циљ да постигне пораст реалне цијене дуванских производа изнад ефекта инфлације. Ефекат који ће реалан пораст цијена имати мјери се цјеновним еластичитетом. Јасно је из постојећих студија да цијена има значајан утицај на потрошњу дуванских производа. Занемаривање опорезивања као алата да се смањи потрошња било би непоштивање здравствене политике ЕУ и ширих циљева Споразума. Европска Комисија објавила је до сада неколико извјештаја када говоримо о процесу хармонизације акцизних обавеза. Четврта, тренутно и посљедња, ревизија иде корак даље и у извјештају се предлаже одређен број значајних амандмана на постојећу легислативу како би модернизовали постојећа правила и изнивелисали поље за утакмицу за све учеснике. Додатно, **здравствена заштита** је кључно питање и одређен број земаља чланица захтијева повећање минималних намета на дуван.

Овај приједлог је сагласан са главним политикама и циљевима Уније. Члан 152 Споразума каже да висок ниво људске заштите треба да буде осигуран у дефиницијама и примјени свих политика и активностима Заједнице. Обзиром на карактеристике дуванских производа, посебна пажња је поклоњена **вези између здравствене заштите и финалних цијена ових производа**. Пушење је још увијек појединачно највећи узрок смртности у ЕУ са око **650,000 преминулих** од посљедица пушења годишње.

Опорезивање чини дио укупне стратегије превенције и одвраћања од пушења што такође укључује остале мјере смањења тражње као што су нецјеновне мјере, заштита од излагања дуванском диму, регулација састојака итд. Према подацима **Свјетске банке** повећање цијена дуванских производа је појединачно најнефективнија интервенција за превенцију пушења. **Повећање цијена за 10% смањује потрошњу у просјеку за 4% међу одраслима у земљама са високим дохотком**. Оно што је такође важно, утицај виших цијена вјероватно ће бити већи на **младе људе** који су осјетљивији на промјену цијена него старији. Овај приједлог налаже одређивање **минималне новчане обавезе** и успостављање **пореског прага за све цигарете** продате у ЕУ како би се рефлектовали здравствени утицаји на све категорије цигарета. То повећава минималне захтјеве како би допринијели смањењу потрошње дувана током наредних 5 година. Додатно овај приједлог дозвољава земљама чланицама већу флексибилност за примјену специфичних обавеза и да изједначе минималну акцизну обавезу на цигарете како би остварили здравствене циљеве. Коначно то доводи минималне стопе и структуру за фино резани дуван који се користи за мотање цигарета у ниво са стопама и структуром цигарета како би се обесхрабрила замјена цигарета за фино резани дуван. Посљедњих 5 година потрошња цигарета у ЕУ смањила се за више од 10%. У истом периоду акцизне обавезе су се повећале за више од 30%. Како би постигли слично смањење у потрошњи наредних 5 година, будућа повећања акцизних обавеза су пожељна. Узимајући у обзир цјеновну еластичност од -0.43 што предлаже Свјетска банка, потребно је повећање цијене од 25% како би се смањила потражња за 10%. Смањење од 10% кроз наредних 5 година било би у складу са Европском стратегијом за контролу дувана (ЕСТС),

усвојеној од стране Регионалног комитета WHO, који је поставио циљ смањење потрошње дувана 2% годишње. У погледу овога, Комисија је разматрала бројна могућа повећања. Повећање на 90 еура на све цигарете и 63% на WAP¹ узроковало би смањење потражње за 10% просјечно у 22 земље Уније. Додатно то би поплочало пут за будућа повећања акцизних обавеза на цигарете, такође за земље чланице које већ имају висок ниво опорезивања. Све у свему, у пољу цигарета, овај приступ се чини као најадекватнији који би осигурао исправно функционисање унутрашњег тржишта, и истовремено висок ниво здравствене заштите.

СТАВ ДРУШТВА ЗА БОРБУ ПРОТИВ РАКА ЊЕМАЧКЕ О ПРИЈЕДЛОГУ ЕК О СТРУКТУРИ И СТОПАМА АКЦИЗНИХ ОБАВЕЗА НА ДУВАНСКЕ ПРЕРАЂЕВИНЕ

У наставку представљамо актуелне ставове Друштва за борбу против рака Њемачке везано за приједлог Европске Комисије о структури и стопама акцизних обавеза на цигарете и остале дуванске прерађевине. Њихово `уплитање` у питања фискалне политике је заправо дио напора које они чине у превенцији и облик њихове борбе против рака. Многа досадашња медицинска истраживања недвосмислено су показала да постоји директна веза између пушења и рака плућа. А онда долази питање, за нас најбитније, које су импликације на економски систем. Контуре одговора на ово питање представимо у наставку текста. Питања које службе Европске Комисије постављају су да ли је концепт MPPC² још увијек у складу са циљевима унутрашњег тржишта и оправдано постављена као референтна тачка за постављање минималних захтјева. Мишљење многих које дотиче ово питање је за замјену MPPC концепта пондерисаним просјеком цијена, као и примјеном минималних захтијева ЕУ на све цигарете. Тај став дијели и Друштво за борбу против рака Њемачке. Образложење је да MPPC тренутно покрива миноран дио укупног тржишта цигарета. Тржишни удио јефтених цигарета, који готово да није ни постојао у 2000. години, порастао је на 12% у 2006. Тржишни удио MPPC смањено се са 72.2% на 39.3% у току само 6 година. Због тога, бар у Њемачкој, MPPC концепт није више репрезентативан. Такође, став Друштва је да флексибилност у примјени минималних обавеза (ПДВ и акциза) у земљама ЕУ треба бити смањена на минимум. Објашњење је да би различити порески третмани цигарета међу земљама чланицама промовисали прекограничну трговину и поткопали напоре за увођењем виших пореских обавеза. Ово је од посебног значаја за Њемачку која се граничи са двије нове земље ЕУ, Пољском и Чешком. Цијене цигарета у ове двије земље су знатно мање него у Њемачкој, нпр. паковање од 20 цигарета марке `Марлборо` кошта 1.79 EUR у Пољској, односно 2.07 EUR у Чешкој док у Њемачкој кошта 4.71 EUR. С обзиром на цјеновне разлике није изненађујућа чињеница да постоји висок степен прекограничне трговине на истоку Њемачке.

Сљедеће питање које постављамо је да ли треба постојећи монетарни минимум на цигарете (64 EUR на 1000 цигарета) бити повећан, обзиром да је ступио на снагу у јулу 2006. године и да је дат период за прилагођавање новим земљама чланицама. С друге стране, да ли би повећање минималне *ad valorem* компоненте од 57% било у складу са захтјевима унутрашњег тржишта и здравствене политике. Друштво снажно препоручује да минимално опорезивање тј. ПДВ и акцизне обавезе комбиновано требају бити повећане. Укупна минимална пореска обавеза не би требала бити мања од 120 EUR на 1000 цигарета. Сљедеће питање је како могу постојеће одредбе бити унапријеђене како би боље били постигнути здравствени циљеви. Став Друштва је да пореске разлике требају бити хармонизоване путем специфичних стопа за разлику од *ad valorem* обавеза. Даље, постојећи праг од минимум 55% за учешће специфичне компоненте укупног пореза треба бити укинута као и да минимална пореска обавеза (ПДВ и акциза) на малопродајну цијену цигарета треба бити минимум 71%. Директиве усвојене 1992. године које се односе на висину пореза широм Заједнице

¹ *engl.* Weighed Average Price (пондерисана просјечна цијена)

² *engl.* Most Popular Price Cathegory (цјеновно најпопуларније категорије)

узроковале су значајан раст цијена у многим земљама. Такође, Директиве нису успјеле да елиминирају огромне разлике у цијенама и пореском оптерећењу широм тржишта ЕУ. Ово се десило због низа фактора. Прво, ЕУ пореска правила односе се само на МРРС која није репрезентативан у смислу укупног тржишта цигарета. Друго, правило минималних пореза односи се на укупне обавезе (ПДВ и акцизе) и не специфично на акцизне обавезе (правило 57%) или на минималну специфичну ПДВ стопу. Нема оправдања за одређивање горње границе за специфичну акцизну обавезу. Тренутно, специфична обавеза не може бити већа од 55% од укупне обавезе укључујући ПДВ у ЕУ. Специфична компонента пореза помажу да се смање огромне разлике у цијенама и, због тога, требају бити промовисане.

ПОГЛЕД НА БАЛКАН

Посебан проблем представља нелегална трговина цигарета. Другим ријечима, ма колико законодавац настојао да путем брижљиво креираних политика обесхрабри пушење и постигне одређене циљеве, њихов пуни ефекат изостаје управо због развијених канала трговине изван система. Величина ових одступања зависи и од величине илегалне трговине. Према процјенама неких европских и свјетских агенција које се баве истраживањима те врсте, шверцоване цигарете узимају 25% до 80% тржишта земаља југоисточне Европе. Процјене говоре да је 40% цигарета у Македонији илегално увезено. Албанија се налази на првом мјесту по шверцу цигарета са учешћем од 80%, слиједи је Босна и Херцеговина са 47%, Македонија са 40%, Бугарска са 38%, Србија са 37%, слиједе их Румунија и Хрватска са 24%.

Најновији резултати проведених истраживања говоре да у Хрватској скоро 13,000 људи, величина мањег града, умире сваке године од посљедица пушења. То је прва земља која је предузела конкретне мјере у правцу сузбијања пушења усвајањем закона који регулише ту област. Иако обесхрабрује пушење, Хрватска наставља са производњом цигарета. Главни разлог за то је да управо та дјелатност доприноси буџету са 3 милијарде куна (40,000,000 еура) годишње. Такође, заустављање производње узроковало би великим бројем људи који би остали без посла. Вјерује се да забрана производње није одговор зато што ће једноставно бити замијењена увозом.

ГРЧКИ ПАРЛАМЕНТ УСВОЈИО ЗАБРАНУ ПУШЕЊА НА ЈАВНИМ МЈЕСТИМА

Парламент Грчке усвојио је забрану пушења на јавним мјестима, укључујући све ресторане, барове и јавни превоз од 01.01.2010. године. Грчка је међу првих пет држава најстраственијих пушача у ЕУ и има једну од највиших стопа пушења на свијету. Предвиђена је казна од 300 еура за пушење тамо гдје је то забрањено. Грчка легислатива такође забрањује продају дуванских производа лицима млађим од 18 година. Они који буду продали дувански производ или алкохол лицима испод 18 година суочиће се са могућом казном до 20,000 еура. Пушење ће бити забрањено на радним мјестима али ће бити одређена подручја за ту намјену. Претходно, Грчка је забранила пушење у болницама, уредима и такси возилима док је легислатива прописала подјелу простора у баровима и ресторанима на пушачке и непушачке зоне. Упркос томе, медији су извјештавали о веома честом игносрисању ових закона.

ОЗНАКА `LIGHT`

На низу тржишта ЕУ јачају ограничења у потрошњи, промовисању и означавању дуванских производа. Није дозвољено цигарете означавати префиксом light или супер light јер се сматра да потрошач тиме може бити заведен како је light цигарета мање штетна од неке друге. То није интенција дуванске индустрије јер light цигарета само има мањи постотак катрана и никотина, али не значи да је мање штетна. Амерички Врховни суд пресудио је да

произвођачи цигарета који су производе етикетирали ознаком "light" могу бити тужени због преваре потрошача, што је одлука која је изазвала панику међу челницима дуванске индустрије због страха од могућег низа захтјева за одштетама које би се могле бројати у милијардама долара. У пресуди која је многе изненадила и која је донесена тијесним исходом наведено је како пушачи сада могу користити одредбе закона који регулишу заштиту потрошача на нивоу савезних држава и на темељу њих тужити произвођаче цигарета због начина на који рекламирају своје "light" цигарете с мањим постотком никотина. Како пишу амерички медији, ово је побједа за све пушаче који тврде да их је дуванска индустрија преварила наводећи их на помисао да су "light" цигарете мање штетне од оних обичних. Међутим, цигарете су само дио брзорастућег и шароликог асортимана производа који имају ознаку "light". Разна истраживања у свијету су показала да су људи доста сумњичави и према прехранбеним light производима. Најновије истраживање Агрономског факултета из Загреба показало је да чак трећина грађана (28 посто) Хрватске сматра да су light ознаке обмана потрошача. Највећи постотак, 39,2 посто нема мишљење јесу ли light производи стварно такви каквима се представљају, док остатак испитаника вјерује ознакама light.

ЗАКЉУЧАК

Видјели смо да здравствени аспект потрошње и опорезивања дувана и дуванских прерађевина заузима важно мјесто у европском законодавству и свакодневно добија на значају. Сви су сагласни да мјере које се предузимају треба да воде смањењу потрошње дувана и дуванских прерађевина што је и разумљиво ако се узме у обзир све што је претходно речено. Чињеница је да Европска унија, укључујући и нашу земљу као и земље у окружењу, имају већ дуже вријеме изражен проблем сувише благог пораста броја становника. Најновије процјене говоре да око 50% становништва у БиХ пуши. Тој црној слици свакако доприноси и чињеница да постоји директна веза између пушења и бројних обољења као што је рак плућа. Процјењује се да око 5 милиона људи на свјету умре од посљедица пушења. Такође, неки трендови указују да би се тај број могао удвостручити кроз 15 година. То повлачи повећано издвајање средстава за покривање трошкова здравственог осигурања. Онда имамо повећану стопу непланираног изостајања са посла, континуиран губитак критичног фактора производње у виду ријетких, а неопходних знања и вјештина у пословном процесу итд. Ово све доводи до повећаних расхода и дисконтинуитета једне националне привреде што угрожава њену конкурентску позицију на изузетно агресивном међународном тржишту. Свакако да ова тема, иако код нас потпуно неоправдано занемарена, захтијева доста пажње домаће стручне и шире јавности како би се одредили и дефинисали јасни ставови према овом проблему. И још једном подсјећамо да резултате свих истраживања овог типа треба узети у обзир приликом креирања политике опорезивања дувана и дуванских прерађевина, као што то управо предвиђа легислатива Европске Уније.

ЦИГАРЕТЕ КОЈЕ СЕ САМЕ ГАСЕ ИДУ У ПРОДАЈУ У ЕВРОПИ ДО 2011. ГОДИНЕ

Све цигарете које буду продате широм Европске Уније биће оне које се саме гасе до 2011 наводи се у саопштењу Европске комисије.

Прошле године 27 земаља чланица одобрило је приједлог комисије који би захтијевао од индустрије дувана да користи спорогорећи папир за све цигарете како би смањили број понекад фаталних пожара проузрокованих баченом неугашеном цигаретом сваке године.

Независни Европски комитет за стандардизацију ради на развоју ЕУ норми за које Комисија вјерује да ће стићи на тржиште ЕУ и бити обавезујуће за индустрију најкасније до 2011.

Овакве цигарете, које се веома брзо угасе ако се не пуше, су већ у продаји у Канади, Аустралији и дијеловима Сједињених Америчких Држава. Према ријечима службе за односе са јавношћу Европске комисије да ове сигурније цигарете не би уопште требале бити скупље.

Подаци из 14 земаља чланица ЕУ (заједно са Исландом и Норвешком) појазују да се годишње догоди око 11,000 пожара проузрокованих цигаретом, са 520 мртвих и 1,600 повријеђених. Старији су изнадпропорционално погођени.

Истраживања показују да су цигарете водећи узрок пожара у кући који узрокују фаталне посљедице по људе, као и да бачене неугашене цигарете представљају главни узрок шумских пожара.

***** Nova knjiga *****

“Makroekonomska stabilnost i fiskalni federalizam u Bosni i Hercegovini”

autor:

dr.sc. Dinka Antić

šef Odjeljenja za makroekonomsku analizu
UO UIO

recenzenti:

prof. dr. Rajko Tomaš

redovni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjaluci

prof. dr. Boško Živković

redovni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

izdavač:

FIRCON d.o.o., Mostar

350 stranica

250x210 mm, tvrdi uvez

Narudžbe:

FIRCON d.o.o.
Kneza Višeslava 77a
88000 Mostar
tel/fax: 036/333-065
e-mail: rif-hb@tel.net.ba
www.fircon.biz

Informacije o knjizi:

tel/fax: 051/335-350
e-mail: dinka.antic@uino.gov.ba

Директни порези у Европској унији и Босни и Херцеговини

(Припремила: Александра Регоје, макроекономиста)

Хармонизација директних пореза у ЕУ

Разлике у системима опорезивања појединих земаља представљају баријере слободном кретању роба, услуга и капитала. Порески прописи су у надлежности земаља чланица Европске уније, али је порески суверенитет донекле ограничен, обзиром да је чланство у ЕУ утемељено на уговору који потписницима намеће бројне обавезе. У циљу јачања унутрашњег тржишта Европска унија бројним смјерницама и другим правним прописима утиче на формирање пореских система чланица и њихову хармонизацију. Хармонизација пореских политика земаља чланица Европске уније односи се на мјере координације њихових пореских система. Хармонизација не значи уједначавање пореских политика, већ њихово приближавање у оној мјери у којој се обезбјеђује слободно кретање роба, услуга и капитала, спрјечавање нелојалне конкуренције, сиве економије или двоструког опорезивања. Поред наведеног, хармонизација води и постепеном приближавању економских политика земаља чланица.

Пореска политика Европске Уније има двије компоненте:

- индиректно опорезивање, и
- директно опорезивање.

Процес хармонизације далеко је више изражен код индиректних него код директних пореза. Основни разлог тога лежи у некадашњем схватању да је од већег значаја најприје хармонизовати индиректне порезе, због елиминације пореских баријера за стварање заједничког тржишта. Уговор о ЕУ забрањује било какве политике у области индиректног опорезивања које би директно или индиректно ишле у корист националним производима на штету производа других чланица. Са друге стране, правна подлога за хармонизацију директних пореза није јасно одређена, а њихова је хармонизација започела тек након успоставе високог степена хармонизације индиректних пореза.

Систем хармонизације директних пореза био је веома скроман све до 1990. године, када је основана тзв. Рудингова комисија. Комисија независних експерата је добила назив по тадашњем холандском министру финансија Onno Rudingu, који јој је био на челу. Године 1992, Комисија је израдила извјештај који је имао за циљ да утврди у ком степену разлике у системима опорезивања добити узрокују нелојалну конкуренцију, као и да предложи начин рјешавања наведеног проблема.³ И поред бројних препорука наведених и у извјештају Комисије, није дошло до снажнијих помака у хармонизацији директних пореза. Ипак је у наредном периоду донесено неколико пореско-правних докумената везано за опорезивање добити, који су били више усмјерени на рјешавање двоструког опорезивања него на усклађивање опорезивања.⁴

Године 1997. године, Европска комисија је издала документ (СОМ (97) 564) којим је предложила низ мјера у циљу уклањања тешкоћа у функционисању заједничког тржишта. Циљ наведеног пореског пакета мјера била је хармонизација опорезивања добити и дохотка међу земљама чланицама, ради уклањања баријера за слободно кретање роба и услуга.⁵

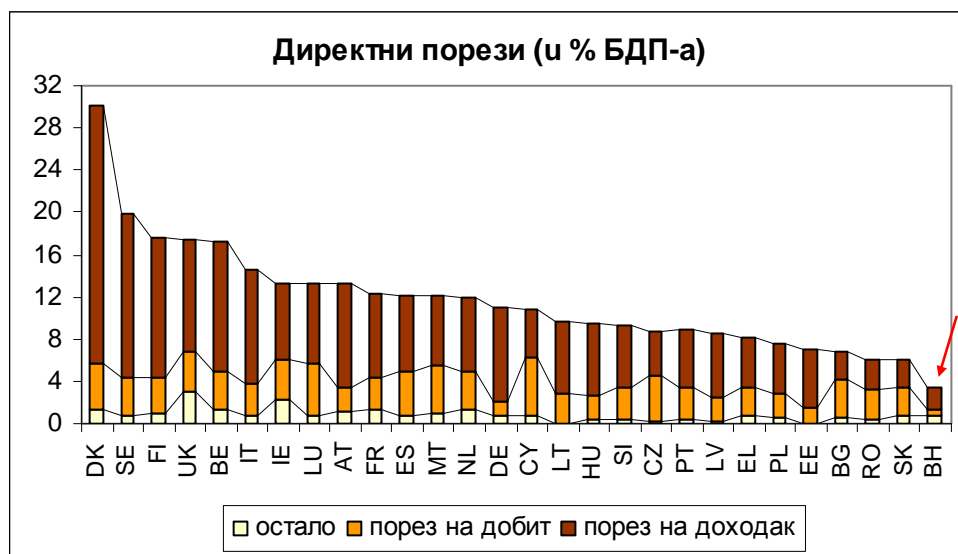
³ Report of the Committee of Independent Experts on Company Taxation, Commission of the European Communities, Official Publications of the EC, ISBN 92-826-4277-1, Mart 1992

⁴ Смјерница о фузијама, Смјерница о трговачким друштвима мајка-кћер, међународни договор о примјени арбитражног поступка у случајевима двоструког опорезивања, Смјерница о заједничком опорезивању камата и ауторских накнада међу повезаним компанијама, Кодекс понашања при опорезивању предузећа

⁵ Порезни пакет је садржавао три иницијативе: Кодекс понашања при опорезивању предузећа, Смјерница о заједничком опорезивању камата и ауторских накнада међу повезаним компанијама, Смјерница о опорезивању камата на штедњу

Структура директних пореза у ЕУ

За разлику од индиректних пореза чији крајњи терет носе потрошачи (кроз повећање цијене), терет директних пореза сноси непосредно порески обвезник. Највећи удио у структури директних пореза Европске уније припада порезу на доходак и добит. Поред наведених категорија, прикупљају се и други директни порези чија висина код већине ЕУ чланица не прелази 1% бруто друштвеног производа.⁶ Просјечно учешће прихода од свих директних пореза у бруто друштвеном производу Европске уније износи 13,5%⁷. Само шест земаља има већи удио директних пореза у БДП-у од пондерисаног просјека и то Данска, Шведска, Финска, Велика Британија, Белгија и Италија. Ради се о старим ЕУ чланицама, за које је карактеристичан значајнији удио директних пореза у БДП-у од нових чланица. Основни разлози оваквих разлика у структури пореза међу чланицама су између осталог више пореске стопе на доходак и добит код старих чланица, као и чињеница да се ради о релативно развијенијим економијама способним да генеришу значајнији дио ових прихода.

Графикон 1.⁸

Порез на доходак

Реформе пореза на доходак ишле су у правцу смањења пореских стопа (најчешће за ниже доходне разреде, у циљу раста запослености) и броја пореских разреда, као и у правцу повећања нивоа неопорезивог дохотка. Просјечна стопа пореза на доходак за највише доходне разреде у свијету је опала за 2,5 процентна поена у посљедњих шест година, са 31,3% у 2003. на 28,8% у 2008. години. Просјечна стопа у Европској унији је нешто виша, а износила је 36,4% у 2008. години. Порески обвезници азијско-пацифичких земаља у просјеку плаћају стопу у износу од 34,6%, док се у Латинској Америци у просјеку плаћа 26,9%.⁹

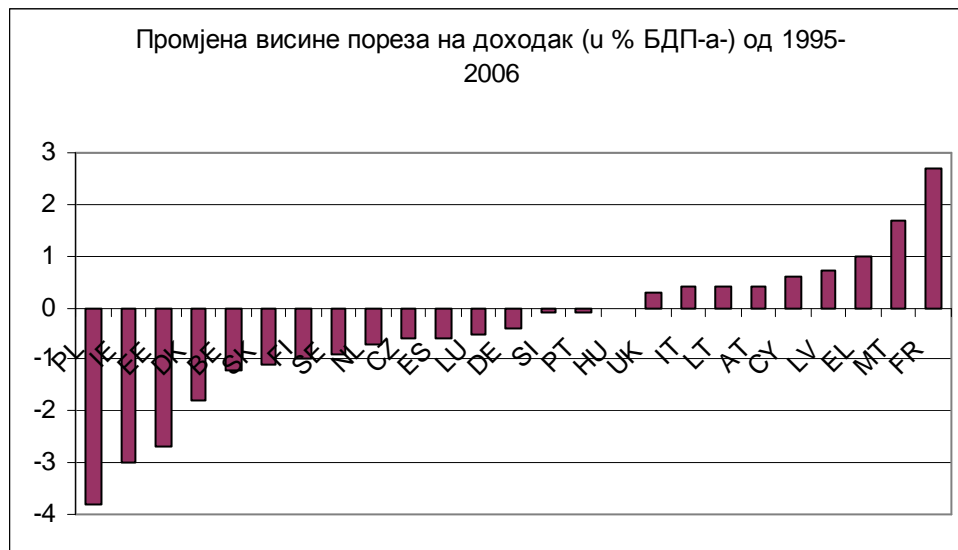
⁶ Детаљна класификација директних пореза према ЕУ стандардима доступна је у билтену бр. 30

⁷ Пондерисани просјек, подаци за 2006. годину, Еуростат

⁸ Легенда: BE-Белгија, BG-Бугарска, CZ-Чешка Република, DK-Данска, DE-Њемачка, EE-Естонија, IE-Ирска, EL-Грчка, ES-Шпанија, FR-Француска, IT-Италија, CY-Кипар, LV-Летонија, LT-Литванија, LU-Луксембург, HU-Мађарска, MT-Малта, NL-Холандија, AT-Аустрија, PL-Пољска, PT-Португал, RO-Румунија, SI-Словенија, SK-Словачка, FI-Финска, SE-Шведска, UK-Велика Британија

⁹ KPMG International, преузето из „Personal Income Tax Fall As Government Compete For Talent“, Mike Godfrey, Tax-News.com, Washington

Стопе пореза на доходак значајно варирају међу земљама чланицама ЕУ, крећући се од 10% у Бугарској¹⁰ до 59% у Данској.¹¹ Стога није изненађујуће што и приходи по том основу значајно варирају, од најмањих 2,7% у Бугарској до 24,% БДП-а у Данској.¹² Као што је већ напоменуто, ниже стопе пореза на доходак карактеристичне су за нове чланице. Највише стопе карактеристичне су за нордијске земље, гдје су забиљежена и највећа остварења директних пореза изражена у % БДП-а. Изузетак је Холандија, која је четрнаеста по реду по удјелу директних пореза у БДП-у, док је трећа по реду у ЕУ по висини стопе пореза на доходак. Најниже стопе пореза на доходак су у Бугарској, Словачкој и Румунији, гдје су и најнижи удјели директних пореза у БДП-у. Бројне чланице су у посљедње вријеме увеле јединствене стопе пореза на доходак. Бугарска је увела јединствену стопу од 10%, Румунија 16%, Словачка 19%, а Естонија 21%. Литванија је смањила стопу за 6 процентних поена у 2007. години, а након тога за још 3 процентна поена и у 2008. години увела јединствену стопу од 21%. Постепено смањивање стопа пореза на доходак углавном је довело до пада ових прихода изражених у % БДП-а. До 2006. године, свега 9 земаља остварило је раст ових прихода (у поређењу са 1995. годином), од којих само Француска и Малта биљеже раст већи од 1 процентног поена БДП-а (графикон бр.2).

Графикон 2.

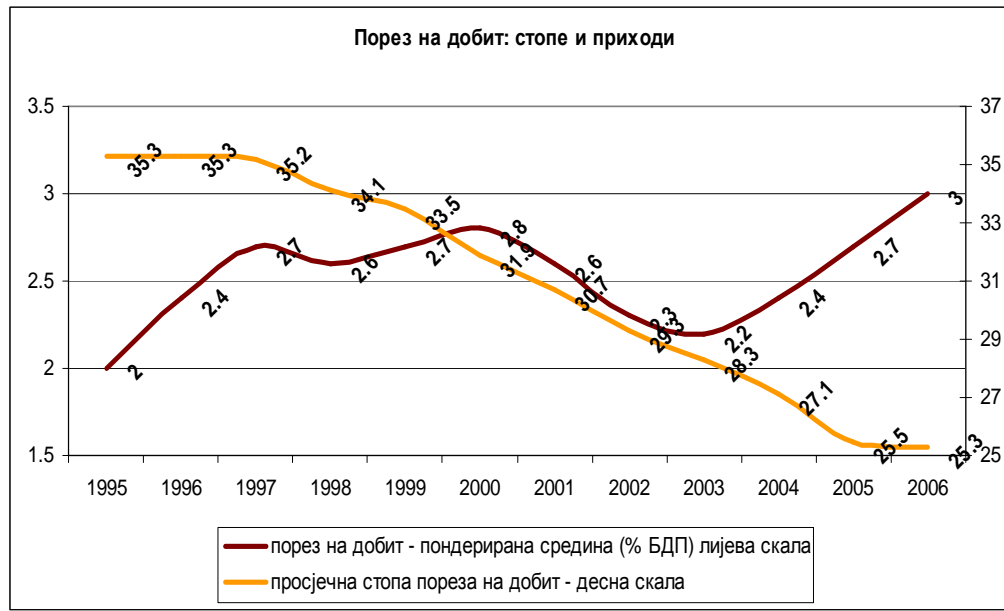
Порез на добит

Као и код пореза на доходак, стопе пореза на добит значајно варирају међу чланицама, крећећи се од 10% у Бугарској и Кипру до 35% у Малти (подаци за 2008. годину). Просјечна стопа пореза на добит у Европској унији износила је 23,6% у 2008. години. Стопе пореза на добит показују тренд пада почев од 1990. године. Овај тренд је настављен и у 2008. години, што показује и годишњи пад просјечне стопе пореза на добит за 0,9 процентних поена у Европској унији. Пад стопа је нешто значајнији у евро зони (1,2 процентна поена), за коју су иначе карактеристичне више стопе пореза на добит него у осталим ЕУ чланицама (просјечна стопа у евро зони била је виша за око 3 процентна поена у 2008. години). У поређењу са 1995. годином, стопе пореза на добит смањене су у свим чланицама изузев Малте и Шведске. И поред снажног пада стопа пореза на добит у протеклом периоду, дошло је до раста ових прихода (у % БДП-а) од 1995.године, као резултат наведених и других мјера које су допринијеле ширењу пореске основице (графикон 3).

¹⁰ У 2008. години стопа пореза на доходак у Бугарској је снижена са 24% на 10%

¹¹ Ријеч је о највишим стопама по доходовним разредима

¹² Пондерисани просјек ЕУ за 2009. годину износи 9,2%

У периоду од 2001. до 2006. године, најзначајније смањење стопе пореза на добит од 18 процентних поена забиљежено је у Кипру. У исто вријеме удио ових прихода у бруто друштвеном производу смањено се за свега 0,7 процентна поена. Након Кипра, најзначајније смањење стопа датом периоду забиљежено је код Бугарске, Летоније и Словачке, док су приходи од овог пореза (у %БДП-а) остали непромијењени (Бугарска) или су чак благо порасли (Летонија и Словачка). Највиши раст прихода од пореза на добит у периоду од 2001-2006. године забиљежен је код Литваније (2,3 процентна поена), док је у истом периоду стопа овог пореза смањена за 5 процентних поена. Овај раст се може довести у везу и са снажним растом економије након рецесије у 1999. години, као и мјерама ширења пореске основице (графикон 4).

Директни порези у БиХ

Реформе пореза а доходак и добит

Босна и Херцеговина је недавно прошла кроз интензивну реформу директног опорезивања. Реформе су ишле у правцу хармонизације прописа са европским стандардима као и унутар самих граница БиХ. Циљеви реформи су стварање бољег пословног амбијента, смањење сиве економије, те раст запослености, инвестиција и конкурентности предузећа.

Процес реформи директног опорезивања започео је доношењем нових закона о порезу на доходак и добит у Републици Српској (РС) чија је примјена почела од 1.1.2007.године.¹³ Од 1. јануара ове године ступиле су на снагу измјене Закона о порезу на доходак у РС, које су донијеле прелазак на модел „бруто плате“ и јединствену стопу од 8% за опорезивање личних примања. Статутарна стопа пореза на добит од 10%, која је у РС на снази од 2001. године¹⁴, оцјењује се конкурентном у поређењу са земљама региона¹⁵ и ЕУ чланицама¹⁶. Закон који је у примјени од 2007. године¹⁷ је задржао исту статутарну стопу, а доноси низ погодности за раст домаћих и страних инвестиција (поједностављен режим за мала предузећа; умањење

¹³ Више о Закону у билтену бр.16

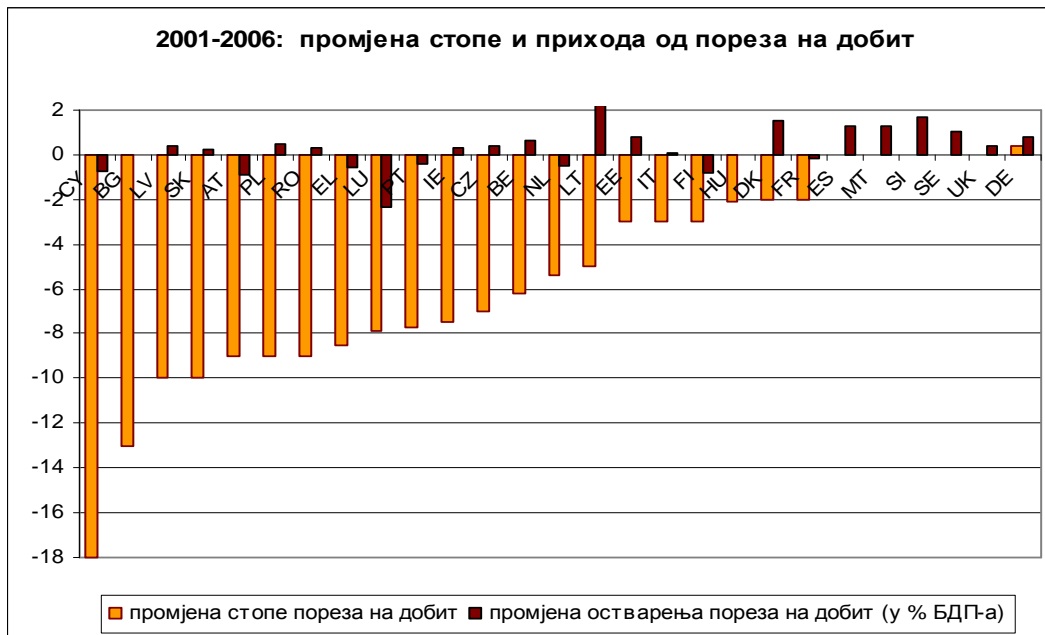
¹⁴ Службени гласник РС, 51/01

¹⁵ Хрватска има стопу пореза на добит 20%, а Србија и Македонија 10%

¹⁶ Најнижу стопу од 10% у ЕУ има Бугарска

¹⁷ Више о Закону у билтену бр. 17

основице за обрачун пореза уколико производно предузеће улаже у набавку опреме и машина, и сл).

Графикон 4.

У Федерацији БиХ (ФБиХ) је примјена новог Закона о порезу на добит започела 1.1.2008.године, док су измјене Закона о порезу на доходак ступиле на снагу 1.1.2009.године. Нови Закон о порезу на добит¹⁸ донио је смањење статутарне стопе са 30% на 10%, а предвиђа подстицаје за извознике и одређене категорије инвеститора.¹⁹ Неки од циљева овог закона су отклањање двоструког опорезивања добити, те хармонизација услова опорезивања на територији БиХ. Усвајање новог Закона о порезу на доходак је омогућило јединствени начин опорезивања дохотка у ФБиХ, обзиром да је раније било третирано различитим кантоналним прописима. Порез на доходак је замијенио порез на плаћу и низ пореза који се односе на опорезивање грађана.²⁰

Приходи од директних пореза у БиХ

Основни извор прихода Босне и Херцеговине су индиректни порези, обзиром да исти чине 70% укупних прихода. Са друге стране, учешће директних пореза у укупним приходима је веома ниско и износи свега око 11% укупних прихода.²¹ Стога и поред снажног раста у посљедњих неколико година, није забиљежен значајан раст оптерећења БДП-а овим приходима. Фискално оптерећење БДП-а директним порезима у Босни и Херцеговини је доста ниско у односу на земље ЕУ. Према подацима Одјељења, у 2007. години учешће директних пореза Босне и Херцеговине у њеном БДП-у износило је 3,4%, што је скоро 4 пута ниже од ЕУ просјека, те скоро двоструко ниже од најнижег одговарајућег показатеља забиљеженог међу чланицама ЕУ. Реформе пореза на доходак и добит, које су извршене у посљедњих неколико година, стимулативне су за раст инвестиција и конкурентности привреде БиХ. То би

¹⁸ Више о Закону у билтену бр.30

¹⁹ Обвезници који у периоду од пет узастопних година инвестирају у производњу у вриједности од најмање 20 мил КМ, на територији ФБиХ, ослобођени су плаћања пореза на добит за период од пет година почевши од прве године инвестирања у којој мора бити инвестирано најмање 4 мил КМ. Такође су обавезе плаћања пореза на добит ослобођени обвезници који запошљавају више од 50% инвалидних лица дуже од годину дана.

²⁰ Више о Закону у билтену бр. 31

²¹ ОМА, „БИХ: Држава, ентитети, БД, кантони, општине“, консолидовани извјештај за 2007 годину

у наредном периоду, кроз раст запослености, проширење пореске основе, смањење изузећа и дисторзија, требало довести до раста ових прихода.

Основна литература:

- „Taxation trends in European Union“, Eurostat, 2008 Edition.
- www.europa.eu; Summaries of legislation
- „Personal Income Tax Fall As Government Compete For Talent“, Mike Godfrey, Tax-News.com, Washington.
- „Фискални систем и фискална политика ЕУ“, Јуре Шимовић и Хрвоје Шимовић, Загреб 2005.
- „Хрватска и ЕУ, изазови интеграције“, Весна Барић Пунда, Бранко Грчић, Марио Печарић, Сплит 2006.
- „Пореска хармонизација“, Марина Кеснер-Шкроб, Институт за Јавне финансије, Загреб.

Консолидовани извјештаји

(припремила: Мирела Кадић, помоћник за истраживачки рад)

Табела 1. (Консолидовани извјештаји: БиХ: ентитети, ЈР - прелиминарни)

Консолидовани извјештај укључује:

- приходе од индиректних пореза које прикупља Управа за индиректно опорезивање на Јединствени рачун,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за сервисирање вањског дуга,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за финансирање Брчко Дистрикта, кантона, општина и Дирекција за путеве,
- приходе буџета Босне и Херцеговине са Јединственог рачуна УИО,
- приходе и расходе буџета Федерације БиХ,
- приходе и расходе буџета Републике Српске.

Табела 2. (Консолидовани извјештаји: БиХ: држава, ентитети, Брчко Дистрикт, кантони - прелиминарни)

1. Консолидовани извјештај укључује:

- приходе и расходе буџета БиХ
 - приходе и расходе буџета Брчко Дистрикта
 - приходе и расходе буџета РС
 - приходе и расходе буџета ФБиХ
 - приходе и расходе буџета кантона
2. У извјештај је укључена амортизација вањског дуга

Табела 3. (Консолидовани извјештаји: ФБиХ: Буџет ФБиХ, кантони, општине - прелиминарни)

1. Консолидовани извјештај укључује:

- приходе и расходе буџета ФБиХ
- приходе и расходе буџета кантона
- приходе и расходе општина ФБиХ

2. На основу годишњих извјештаја за 2008.годину процијењени су мјесечни приходи слjedeћих општина: Равно, Босанско Грахово, Дрвар, Гламоч и Купрес. Подаци општина Прозор, Горњи Вакуф, Томиславград (X, XI, XII); Широки Бријег (XI, XII) и Тешањ (XII) процијењени су на основу расположивих мјесечних података за 2008.годину.

Табеле 4.1. – 4.4. (Консолидовани извјештаји: кантони)

1. Консолидовани извјештај укључује:

- Приходе и расходе буџета кантона
- Приходе и расходе буџета припадајућих општина

БиХ: ентитети и ЈР, I-XII 2008. г., прелиминарни

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
1 Текући Приходи	412,9	383,2	483,7	491,9	458,8	477,7	561,3	492,1	521,7	507,8	435,5	475,4	5.702,0
11 Порески приходи	387,5	356,0	446,4	466,7	438,8	434,5	504,1	442,8	491,0	466,5	410,9	428,0	5.273,2
111 Индиректни порези (и средства са ЈР)	370,2	325,0	405,8	424,6	415,1	409,4	479,2	419,2	468,0	442,6	390,4	374,8	4.924,3
ПДВ	247,3	183,8	257,3	260,5	256,9	253,7	311,8	266,2	313,2	284,6	252,7	231,3	3.119,5
ПДВ на увозе	149,5	200,9	217,0	234,0	222,7	228,6	246,4	228,2	249,5	250,6	201,8	221,6	2.650,7
ПДВ обавеза према ПДВ пријавама	128,9	100,4	94,8	100,0	102,4	109,4	124,0	125,1	128,2	127,2	123,0	118,5	1.381,7
ПДВ према аутоматском разрезу од стане УИО	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2	-0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,7
ПДВ једнократне уплате	0,3	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,4	0,1	0,1	0,0	1,6
Остало	1,2	1,1	1,0	1,1	1,9	0,9	1,2	1,1	0,8	1,3	1,2	2,1	14,8
Поврат ПДВ	-32,6	-118,6	-55,7	-74,6	-70,2	-85,3	-60,1	-88,1	-65,7	-94,6	-73,5	-111,1	-930,1
Царине	40,8	58,2	62,3	66,8	61,6	60,9	52,1	46,0	53,0	56,9	45,8	47,3	651,7
Порез на промет	0,5	1,5	0,9	0,7	1,7	0,9	0,9	1,1	0,6	0,7	0,8	0,8	11,2
Акциза	67,8	66,6	70,0	79,0	77,8	77,7	95,0	87,4	82,3	82,2	74,9	79,0	939,6
увозни пр.	53,9	55,0	57,9	65,9	64,2	64,0	76,9	71,4	68,0	68,7	61,3	64,2	771,5
у земљи	13,9	11,6	12,1	13,1	13,5	13,6	18,1	16,0	14,3	13,5	13,6	14,8	168,0
Путарина	12,7	14,4	14,0	16,6	16,2	15,0	18,1	17,4	17,7	16,9	14,7	15,8	189,6
Остало	1,4	1,4	1,8	1,5	1,6	1,7	1,6	1,4	1,6	1,8	1,7	1,5	19,0
Остали поврати	-0,4	-0,9	-0,6	-0,7	-0,6	-0,3	-0,4	-0,3	-0,4	-0,5	-0,2	-0,9	-6,3
112 Директни порези	17,3	30,9	40,6	42,1	23,7	25,0	25,0	23,7	23,0	23,9	20,4	53,2	348,9
Порези на доходак и добит	8,0	18,8	26,6	27,4	11,0	10,1	10,1	8,0	8,7	8,9	6,7	14,5	158,8
Остали порески приходи	9,3	12,2	14,0	14,7	12,7	15,0	14,9	15,6	14,3	15,0	13,7	38,7	190,1
12 Непорески приходи	24,3	27,1	37,1	24,5	19,8	41,9	56,6	49,9	29,9	39,9	24,4	47,3	422,8
13 Остали приходи	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,4	1,0
14 Донације/грантови	0,2	0,0	0,0	0,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	-0,2	0,9
15 Трансфери виших нивоа	0,9	0,1	0,1	0,2	0,1	0,9	0,6	-0,7	0,6	1,3	0,2	-0,2	4,1

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
2 Текући Расходи	305,0	400,2	427,7	490,2	447,9	513,9	506,4	461,8	527,5	499,3	453,7	655,6	5.689,2
21 Текући издаци	48,5	68,7	85,7	80,4	77,2	98,8	61,6	88,3	91,2	87,7	85,9	138,4	1.012,4
211 Плате и накнаде	45,2	61,0	68,5	67,1	65,9	86,4	48,0	71,8	72,6	70,9	68,4	100,8	826,5
212 Издаци за материјал и услуге	3,3	7,7	17,2	13,2	11,3	12,4	13,5	16,5	18,6	16,8	17,5	37,6	185,8
22 Грантови, трансфери и остали издаци	15,6	98,0	90,1	111,6	105,3	133,2	137,8	117,4	141,0	125,7	117,4	199,2	1.392,2
23 Плаћање камате	0,6	10,1	13,6	5,4	16,2	19,8	0,6	13,5	6,2	6,3	18,0	19,9	130,3
24 Трансфери са ЈР	224,3	205,4	219,8	248,2	226,9	239,7	287,6	220,8	266,3	252,7	209,0	218,2	2.819,0
од чега: Буџет БиХ	51,6	51,6	61,5	57,6	52,3	54,9	60,2	54,9	57,6	60,2	52,3	60,2	675,0
од чега: ФБиХ / кантони, општине, Дирекција за цесте	130,8	121,1	117,7	144,6	135,4	141,6	153,5	135,7	158,8	148,2	118,2	123,4	1.629,0
од чега: РС / градови, општине, ЈП "Путеви РС"	30,7	22,7	28,4	33,1	26,5	30,4	57,1	17,0	35,3	30,7	26,5	23,3	361,7
од чега: Брчко	11,2	10,0	12,1	13,1	12,7	12,8	16,8	13,1	14,7	13,7	11,9	11,3	153,3
25 Трансфери кантонима, општинама и градовима	17,2	18,1	18,7	40,2	23,0	25,4	17,6	21,7	22,8	22,8	23,1	77,5	328,2
26 Нето позајмљивање*	-1,3	0,0	-0,1	4,4	-0,7	-3,0	1,2	0,0	-0,1	4,0	0,3	2,3	7,0
3 Нето набавка нефинансијских средстава	4,7	4,7	8,4	13,3	6,5	19,3	16,7	11,3	5,7	19,2	5,8	26,5	142,0
4 Владин суфицит (+) / дефицит(-) (1-2-3)	103,2	-21,7	47,6	-11,7	4,4	-55,5	38,3	19,0	-11,5	-10,7	-24,0	-206,7	-129,2
5 Нето финансирање**	-0,6	-1,4	-35,2	-9,0	-5,6	-8,2	-2,0	-34,9	-8,3	-9,7	-6,9	-45,2	-167,2

Табела 1

БиХ: држава, ентитети, Брчко Дистрикт, кантони, прелиминарни

2008	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
1 Приходи (11+12+13+14)	424.937.359	421.161.606	484.615.563	557.740.240	469.929.209	498.746.620	534.538.334	515.576.334	522.578.975	527.092.740	439.526.708	539.443.083	5.935.886.770
11 Приходи од пореза	366.910.974	362.566.157	421.267.883	441.834.492	418.424.853	419.737.730	445.997.592	434.823.091	462.335.536	451.171.769	389.210.447	444.945.237	5.059.225.761
Порези на добит појединаца и предузећа	18.111.809	24.534.333	35.964.793	33.784.658	17.149.409	15.838.074	17.308.939	12.559.922	15.234.533	16.222.075	12.981.571	24.953.529	244.643.646
Порези на плате и радну снагу	21.100.686	30.147.948	27.231.769	33.680.980	28.744.005	31.086.823	32.509.152	29.497.692	31.623.313	31.547.956	28.470.492	74.765.652	400.406.467
Порез на имовину	2.214.127	2.371.659	1.696.239	1.745.895	1.540.358	1.592.552	1.873.806	1.505.809	1.649.514	1.550.199	1.297.008	1.820.426	20.857.591
Приходи од индиректних пореза*	324.480.548	303.963.832	351.223.953	371.079.375	367.318.003	367.878.131	392.401.084	387.890.170	409.485.394	399.205.406	344.838.111	341.594.481	4.361.358.488
Остали порези	1.003.805	1.548.385	5.151.130	1.543.583	3.673.078	3.342.150	1.904.611	3.369.498	4.342.783	2.646.134	1.623.265	1.811.149	31.959.570
12 Непорески приходи	56.389.323	56.149.652	61.221.440	54.404.152	41.940.535	76.245.187	85.036.010	74.387.342	54.813.669	70.305.803	47.656.110	78.009.432	756.558.654
13 Текуће потпоре (Грантови)	1.517.035	2.389.365	2.060.368	61.499.768	9.504.312	2.549.536	3.487.865	6.364.484	5.275.830	5.572.938	2.658.057	16.058.541	118.938.100
14 Остали приходи	120.027	56.432	65.872	1.828	59.509	214.167	16.868	1.417	153.940	42.230	2.093	429.872	1.164.255
2 Расходи (21+22+23)	316.096.481	365.815.538	372.827.190	464.222.795	436.899.102	518.012.389	499.917.315	458.613.944	499.411.132	492.950.575	493.204.705	813.073.501	5.731.044.668
21 Текући издаци	315.690.471	363.316.125	369.707.279	455.409.514	433.602.826	515.598.055	494.589.247	455.799.005	499.898.186	484.278.271	488.840.710	803.812.758	5.680.542.447
Плате и накнаде	173.384.264	176.831.289	177.108.249	192.306.714	189.580.814	218.543.175	195.872.357	192.200.284	205.231.912	206.199.680	202.458.414	244.321.005	2.374.038.157
од чега: Бруто плате	148.024.166	150.109.364	150.336.024	160.421.313	158.839.536	175.268.979	151.059.750	165.028.546	171.341.400	172.553.983	175.183.010	202.372.378	1.980.538.448
од чега: Накнаде	25.360.098	26.721.925	26.772.225	31.885.401	30.741.278	43.274.197	44.812.607	27.171.739	33.890.512	33.645.697	27.275.404	41.948.627	393.499.709
Доприноси послодавца и остали доприноси	8.231.021	8.469.281	8.339.164	9.448.301	9.398.233	11.378.703	7.655.969	9.398.726	9.836.974	9.896.750	9.653.310	12.736.571	114.443.002
Издаци за материјал и услуге	26.338.282	35.359.857	44.678.159	43.162.702	39.583.509	43.861.720	43.018.194	42.182.123	54.668.382	52.633.882	55.741.000	135.110.463	616.338.274
Грантови	103.207.718	128.768.879	133.214.477	204.691.714	178.716.621	221.873.243	247.124.230	198.458.139	223.755.967	208.383.159	202.860.660	391.440.513	2.442.495.320
Издаци за камате и остале накнаде	4.529.186	13.886.820	6.367.230	5.800.083	16.323.649	19.941.213	918.497	13.559.732	6.404.952	7.164.799	18.127.326	20.204.206	133.227.694
22 Остали расходи	2.064.457	2.196.423	2.900.735	4.780.059	4.064.912	3.160.173	4.460.097	2.856.302	5.651.308	4.410.095	3.503.243	9.761.257	49.809.060
23 Нето позајмљивање*	-1.658.447	302.990	219.176	4.033.222	-768.636	-745.838	867.972	-41.363	-6.138.362	4.262.209	860.752	-500.514	693.161
3 Нето набавка нефинансијских средстава	10.217.794	9.778.029	13.592.146	23.698.167	21.315.490	34.233.688	33.548.622	29.774.688	28.465.201	41.199.238	23.714.975	95.068.870	364.606.907
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	98.623.084	45.568.038	98.196.228	69.819.278	11.714.617	-53.499.457	1.072.397	27.187.702	-5.297.357	-7.057.073	-77.392.972	-368.699.288	-159.764.804
5 Нето финансирање**	-11.358.160	-13.075.109	-12.188.258	-8.667.075	-5.715.626	-8.410.429	-2.471.593	-35.081.172	-8.689.676	-9.947.292	-7.052.766	-46.957.216	-169.614.372

Табела 2.

ФБиХ: Буџет ФБиХ, кантони, општине, прелиминарни

	2008	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
1 Приходи (11+12+13+14)	309.319.008	288.083.428	309.632.945	323.932.194	313.352.822	342.659.210	358.320.178	350.493.162	352.586.053	347.551.508	289.913.137	345.433.949	3.931.277.594	
11 Приходи од пореза	250.533.824	238.021.100	259.748.398	276.966.699	268.571.682	273.399.009	280.277.093	270.745.338	301.062.893	290.767.405	249.094.606	277.896.639	3.237.084.686	
Порези на добит појединаца и предузећа	16.337.948	18.139.174	14.636.749	8.705.546	7.413.576	7.913.429	9.331.688	6.449.905	8.706.593	9.022.801	7.308.570	16.914.607	130.880.586	
Порези на плате и радну снагу	16.748.155	23.695.836	19.023.405	25.073.947	21.320.496	21.755.143	23.651.196	21.398.779	23.377.917	22.337.833	20.369.572	45.714.807	284.467.087	
Порез на имовину	8.027.526	8.624.184	7.789.258	8.162.484	7.534.401	9.568.449	7.847.586	6.174.050	7.642.518	6.751.145	5.818.257	6.744.614	90.684.472	
Приходи од индиректних пореза*	208.102.582	185.860.451	213.162.992	233.280.569	230.860.628	232.480.046	237.508.859	235.085.761	259.272.881	250.796.512	214.034.490	206.266.373	2.706.712.144	
Остали порези	1.317.613	1.701.455	5.135.995	1.744.152	1.442.581	1.681.943	1.937.763	1.636.842	2.062.984	1.859.114	1.563.716	2.256.238	24.340.396	
12 Непорески приходи	57.754.366	47.566.262	47.984.009	45.302.462	40.328.286	65.429.380	73.302.271	74.476.705	47.731.841	52.597.294	38.215.350	57.159.706	647.847.933	
13 Текуће потпоре (Грантови)	636.130	1.618.581	1.394.728	1.205.138	4.254.413	2.590.860	3.809.694	4.726.848	3.251.106	3.381.598	1.947.436	9.554.229	38.370.763	
14 Остали приходи	394.688	877.485	505.810	457.895	198.441	1.239.960	931.120	544.272	540.213	805.210	655.745	823.374	7.974.212	
2 Расходи (21+22+23)	206.214.025	245.810.772	256.622.578	305.867.935	315.847.828	369.143.219	318.340.200	309.847.792	347.178.998	346.087.853	320.396.788	542.283.907	3.883.641.894	
21 Текући издаци	204.038.782	242.563.702	251.519.720	303.128.571	312.388.089	362.146.485	315.580.892	306.127.328	345.766.364	342.704.058	316.974.694	527.063.515	3.830.002.200	
Плате и накнаде	93.689.121	98.999.815	99.479.630	109.450.285	109.591.783	139.200.398	96.976.297	106.955.764	115.829.661	112.609.454	108.437.295	148.927.505	1.340.147.009	
од чега: Бруто плате	75.873.794	78.838.387	79.057.828	85.874.608	86.056.040	102.898.913	71.846.519	86.109.544	90.778.849	89.444.299	87.703.229	114.820.382	1.049.302.390	
од чега: Накнаде	17.815.327	20.161.429	20.421.802	23.575.678	23.535.743	36.301.485	25.129.778	20.846.220	25.050.812	23.165.156	20.734.066	34.107.123	290.844.618	
Доприноси послодавца и остали доприноси	9.111.594	9.430.753	9.396.325	10.400.414	10.343.738	12.444.077	8.558.324	10.329.431	10.932.366	10.655.965	10.499.645	13.861.955	125.964.587	
Издаци за материјал и услуге	23.262.427	27.909.471	30.797.899	31.864.987	27.792.642	32.420.619	26.656.350	26.426.025	37.909.732	34.960.544	32.241.097	65.686.258	397.928.052	
Грантови	73.670.344	102.173.365	107.715.539	147.222.223	158.161.973	166.029.299	182.765.904	156.393.135	176.857.772	178.890.521	157.454.083	286.240.289	1.893.574.448	
Издаци за камате и остале накнаде	4.305.296	4.050.297	4.130.327	4.190.662	6.497.953	12.052.091	624.016	6.022.973	4.236.834	5.587.573	8.342.574	12.347.507	72.388.104	
22 Остали расходи	2.497.520	2.944.509	4.810.468	3.102.843	3.495.238	4.770.389	3.098.651	3.608.198	7.365.835	3.083.940	2.746.897	12.762.135	54.286.622	
23 Нето позајмљивање*	-322.278	302.562	292.390	-363.480	-35.498	2.226.345	-339.343	112.266	-5.953.201	299.855	675.197	2.458.257	-646.927	
3 Нето набавка нефинансијских средстава	8.550.069	12.022.359	14.764.769	16.521.186	22.167.403	29.368.117	32.523.346	29.443.199	28.207.709	36.577.883	15.731.859	57.126.674	303.004.572	
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	94.554.914	30.250.298	38.245.598	1.543.074	-24.662.410	-55.852.126	7.456.631	11.202.172	-22.800.653	-35.114.228	-46.215.509	-253.976.631	-255.368.872	
5 Нето финансирање**	-12.734.125	-11.827.027	-12.498.608	-9.429.418	-5.554.631	-7.745.001	1.225.861	-12.528.321	-7.463.131	-9.773.082	-6.683.050	-39.613.247	-134.623.779	

Табела 3.

Сарајевски кантон

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
1 Приходи (11+12+13+14)	70.039.724	72.258.081	71.584.891	71.695.466	64.342.120	72.666.604	73.471.313	70.259.351	74.381.675	73.815.908	57.065.234	78.773.268	850.353.634
11 Приходи од пореза	54.369.070	56.703.791	55.831.442	60.427.255	54.735.805	56.308.998	61.331.452	52.849.911	60.205.807	61.187.590	48.124.974	66.594.761	688.670.856
Порези на добит појединаца и предузећа	6.047.944	7.440.639	3.173.372	3.687.758	3.513.144	2.329.481	3.535.729	2.302.059	2.176.296	3.399.877	2.934.163	7.453.952	47.994.415
Порези на плате и радну снагу	5.566.816	10.711.212	6.360.538	9.905.526	7.908.859	7.594.735	8.871.737	7.582.676	8.599.513	8.245.928	7.140.829	17.552.140	106.040.510
Порез на имовину	4.081.945	4.890.591	3.736.605	3.941.093	2.390.394	3.259.458	3.480.816	2.536.824	4.022.708	2.752.320	2.500.693	2.938.646	40.532.092
Домаћи порези на добра и услуге (по прописима до 31.12.2005)	1.208.967	1.059.302	407.413	1.386.370	897.714	809.101	604.172	323.251	566.316	402.559	688.695	272.651	8.626.511
Приходи од индиректних пореза	37.076.445	31.987.579	38.128.912	40.934.167	39.552.529	41.776.536	44.320.250	39.559.750	44.273.448	45.840.456	34.351.775	37.830.510	475.632.358
Остали порези	386.952	614.467	4.024.602	572.341	473.165	539.687	518.748	545.351	567.526	546.450	508.818	546.862	9.844.970
12 Непорески приходи	15.345.242	13.603.044	13.388.915	9.837.313	8.214.852	13.033.783	10.234.468	13.185.859	10.398.847	8.870.829	7.714.649	7.602.169	131.429.970
13 Грантови	266.750	1.279.428	1.992.716	1.059.080	1.389.535	2.952.005	1.161.757	3.851.764	3.405.202	3.385.670	1.225.610	3.832.701	25.802.216
14 Остали приходи	58.663	671.818	371.818	371.818	1.928	371.818	743.636	371.818	371.819	371.818	0	743.637	4.450.591
2 Расходи (21+22)	41.678.009	64.439.715	63.086.712	68.496.443	67.442.847	82.428.966	73.698.576	67.469.444	66.910.690	67.277.932	68.300.785	#####	833.861.163
21 Текући издаци	42.348.126	64.484.502	63.156.192	68.906.820	67.511.601	82.468.122	74.135.480	67.364.102	72.810.764	67.078.529	67.734.482	#####	840.070.431
Плате и накнаде	20.854.429	22.684.064	22.934.820	22.788.066	21.718.776	30.997.638	20.426.183	20.829.539	22.974.987	22.832.948	21.605.558	26.728.764	277.375.770
од чега: Бруто плате	16.769.824	17.682.481	17.897.490	17.605.145	16.959.494	18.526.410	17.310.154	17.194.045	17.762.921	17.781.092	17.573.018	20.670.143	213.732.217
од чега: Накнаде	4.084.605	5.001.583	5.037.330	5.182.921	4.759.282	12.471.228	3.116.028	3.635.493	5.212.066	5.051.856	4.032.540	6.058.621	63.643.553
Доприноси послодавца и остали доприноси	2.004.174	2.131.675	2.127.182	2.114.882	2.030.755	2.210.214	2.063.824	2.061.912	2.126.534	2.121.342	2.105.124	2.529.184	25.626.802
Издаци за материјал и услуге	2.705.898	6.755.766	6.569.218	7.012.768	5.687.943	6.232.834	5.207.741	5.215.118	5.996.611	5.590.958	5.676.442	12.350.648	75.001.944
Грантови	16.697.194	32.910.145	31.475.066	36.976.076	38.023.945	43.021.908	46.355.784	39.254.816	41.659.124	36.514.001	37.391.047	60.460.617	460.739.724
Издаци за камате и остале накнаде	86.431	2.853	49.906	15.027	50.183	5.528	81.947	2.717	53.508	19.279	956.312	2.499	1.326.191
Дознаке нижим потрошачким јединицама	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Нето позајмљивање*	-670.117	-44.788	-69.480	-410.376	-68.754	-39.156	-436.904	105.342	-5.900.074	199.403	566.303	559.333	-6.209.269
3 Нето набавка нефинансијских средстава	285.518	2.648.859	3.135.340	3.430.215	5.273.052	7.558.674	3.904.302	5.458.187	7.956.813	3.865.227	-1.904.816	14.072.711	55.684.082
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	28.076.197	5.169.507	5.362.838	-231.193	-8.373.779	-	-4.131.565	-2.668.279	-485.827	2.672.750	-9.330.735	-	-39.191.610
						17.321.036						37.930.488	
5 Нето финансирање**	-125.000	-9.722	-246.310	-16.843	-66.957	-9.722	-119.240	-9.722	-270.557	-30.384	-86.042	-9.722	-1.000.221

Табела 4.1.

Тузлански кантон

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	И-ХИИ 2008
1 Приходи (11+12+13+14)	43.927.475	29.792.534	36.820.720	38.573.492	35.550.234	40.788.529	39.832.389	37.354.699	40.327.701	41.675.963	33.082.922	44.012.171	461.738.830
11 Приходи од пореза	27.005.567	24.592.086	30.825.831	31.096.965	30.032.123	32.323.234	33.752.316	30.218.514	33.053.478	33.337.871	26.290.041	32.857.741	365.385.767
Порези на добит појединаца и предузећа	831.765	1.202.807	1.335.572	942.251	998.718	2.000.335	926.263	864.573	1.353.726	1.272.565	936.318	1.425.598	14.090.492
Порези на плате и радну снагу	2.856.967	3.907.471	3.689.463	4.257.422	3.397.519	3.735.936	4.259.506	4.336.735	4.046.512	3.704.886	3.661.217	7.766.003	49.619.637
Порез на имовину	920.287	961.563	1.215.671	1.273.355	1.724.567	1.248.088	963.731	909.050	988.652	1.123.737	983.922	1.049.559	13.362.182
Домаћи порези на добра и услуге (по прописима до 31,12,2005)	441.613	563.108	1.021.886	404.296	400.934	625.518	1.398.401	596.847	234.486	279.744	255.066	295.193	6.517.092
Приходи од индиректних пореза	21.906.155	17.899.182	23.491.984	24.153.032	23.414.326	24.598.552	26.121.373	23.434.180	26.359.707	26.877.698	20.305.891	22.133.906	280.695.986
Остали порези	48.780	57.955	71.256	66.609	96.059	114.805	83.043	77.128	70.395	79.241	147.627	187.482	1.100.379
12 Непорески приходи	16.540.886	4.967.154	5.449.731	6.617.673	5.132.191	7.365.903	5.038.058	4.955.056	4.988.937	7.096.627	5.830.719	9.697.147	83.680.082
13 Грантови	340.784	190.812	512.199	856.055	342.540	1.036.891	1.024.569	2.168.060	2.284.067	879.300	447.082	1.453.363	11.535.721
14 Остали приходи	40.239	42.481	32.959	2.800	43.380	62.501	17.446	13.070	1.218	362.165	515.080	3.920	1.137.260
2 Расходи (21+22)	24.056.316	28.558.593	33.017.012	37.003.737	33.404.495	37.152.980	45.499.643	35.671.828	42.081.690	41.794.112	41.765.703	57.389.162	457.395.269
21 Текући издаци	24.097.190	28.585.546	33.057.812	37.040.673	33.426.855	36.786.762	45.411.355	35.708.539	42.145.459	41.757.963	41.733.089	57.359.686	457.110.930
Плате и накнаде	17.094.970	17.629.428	18.092.012	18.250.869	17.967.008	17.706.021	21.467.697	16.683.322	19.148.571	19.048.159	18.874.589	20.315.624	222.278.270
од чега: Бруто плате	14.247.866	14.654.264	14.725.286	14.692.836	14.780.544	14.513.483	14.990.329	14.470.303	15.393.587	15.507.761	15.698.917	16.032.149	179.707.324
од чега: Накнаде	2.847.104	2.975.165	3.366.726	3.558.033	3.186.463	3.192.538	6.477.368	2.213.020	3.754.985	3.540.398	3.175.672	4.283.475	42.570.947
Доприноси послодавца и остали доприноси	1.697.269	1.740.387	1.803.805	1.690.720	1.753.061	1.733.684	1.781.503	1.739.374	1.838.375	1.798.393	1.867.304	1.906.151	21.350.026
Издаци за материјал и услуге	4.069.730	4.099.370	5.211.482	6.452.175	4.859.582	6.503.046	5.241.916	4.608.741	7.200.422	7.180.331	5.613.064	15.650.400	76.690.258
Грантови	959.405	4.880.840	7.666.492	10.075.226	8.437.562	10.536.142	16.517.484	12.324.490	13.668.350	12.783.781	15.052.032	19.119.417	132.021.222
Издаци за камате и остале накнаде	14.086	11.278	10.220	324.171	71.444	48.327	11.597	9.991	9.612	690.932	81.332	8.566	1.291.557
Дознаке нижим потрошачким јединицама	261.731	224.241	273.799	247.512	338.199	259.543	391.157	342.621	280.129	256.368	244.768	359.528	3.479.597
22 Нето позајмљивање*	-40.874	-26.953	-40.799	-36.936	-22.361	366.218	88.288	-36.712	-63.769	36.148	32.613	29.475	284.338
3 Нето набавка нефинансијских средстава	1.029.456	1.257.151	1.465.200	1.480.931	2.986.176	3.345.210	3.237.458	5.560.632	4.559.373	4.182.846	4.056.770	8.341.623	41.502.824
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	18.841.704	-23.210	2.338.508	88.825	-840.438	290.339	-8.904.711	-3.877.761	-6.313.362	-4.300.994	-	-	-37.159.263
											12.739.550	21.718.613	
5 Нето финансирање**	-207.382	-48.655	-44.641	-193.966	-100.868	-170.043	-122.922	-90.160	-81.557	-124.189	-105.949	-1.633.764	-2.924.094

Табела 4.2.

Унско-сански кантон

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	И-ХИИ 2008
1 Приходи (11+12+13+14)	20.067.566	17.881.682	20.574.663	22.341.100	21.664.612	20.812.626	22.765.558	21.880.935	23.621.900	23.293.795	18.138.777	16.115.231	249.158.446
11 Приходи од пореза	16.461.802	13.947.626	16.658.883	17.570.808	16.464.022	17.001.827	18.133.118	16.271.669	19.498.045	18.029.229	14.278.271	14.077.108	198.392.407
Порези на добит појединаца и предузећа	562.084	548.285	385.650	582.678	426.431	302.428	234.107	309.791	1.008.047	247.288	223.038	382.119	5.211.944
Порези на плате и радну снагу	1.231.875	1.361.470	1.351.203	1.663.042	1.298.788	1.424.837	1.419.895	1.404.512	1.675.984	1.427.047	1.300.116	2.983.813	18.542.581
Порез на имовину	536.647	680.350	561.504	505.949	421.649	707.418	777.698	322.266	359.994	551.838	416.516	448.243	6.290.071
Домаћи порези на добра и услуге (по прописима до 31,12,2005)	791.858	596.587	307.919	263.636	87.584	64.140	116.645	133.736	93.930	91.220	159.509	82.641	2.789.406
Приходи од индиректних пореза	13.273.018	10.679.276	13.978.449	14.471.651	14.152.952	14.425.911	15.477.494	14.025.547	16.280.591	15.628.489	12.111.212	10.021.420	164.526.010
Остали порези	66.321	81.658	74.157	83.852	76.618	77.093	107.278	75.818	79.500	83.347	67.879	158.873	1.032.395
12 Непорески приходи	3.596.764	3.873.251	3.379.649	4.165.886	4.893.470	3.504.600	3.496.308	4.570.517	3.358.361	4.425.350	2.791.184	1.313.779	43.369.119
13 Грантови	9.000	60.805	536.131	604.405	307.120	306.199	1.136.133	1.038.748	765.495	839.217	1.069.323	724.344	7.396.920
14 Остали приходи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Расходи (21+22)	13.680.705	15.298.820	17.200.582	19.105.473	16.971.187	18.816.621	31.005.366	19.403.475	23.704.089	23.377.509	17.693.799	34.868.513	251.126.139
21 Текући издаци	13.680.705	15.310.710	17.188.039	19.105.473	16.971.187	18.802.321	31.009.654	19.426.576	23.692.968	23.393.478	17.694.742	35.076.053	251.351.906
Плате и накнаде	8.685.481	8.978.123	9.467.693	9.784.173	9.751.742	10.226.231	12.926.381	9.497.874	10.867.030	10.682.875	10.503.365	11.637.674	123.008.642
од чега: Бруто плате	7.162.158	7.442.346	7.664.285	7.580.606	7.978.900	8.144.728	8.010.544	8.303.386	9.118.233	8.688.904	8.945.963	9.092.651	98.132.704
од чега: Накнаде	1.523.322	1.535.777	1.803.408	2.203.567	1.772.842	2.081.503	4.915.837	1.194.488	1.748.797	1.993.971	1.557.402	2.545.023	24.875.938
Доприноси послодавца и остали доприноси	873.842	889.296	921.802	924.907	971.730	980.599	987.318	1.015.603	1.111.607	1.064.883	1.080.402	1.111.384	11.933.373
Издаци за материјал и услуге	1.266.870	1.227.447	1.765.420	2.601.604	2.263.187	1.594.091	2.536.192	1.841.973	1.804.431	2.927.966	2.036.540	3.931.687	25.797.407
Грантови	1.070.717	2.597.507	2.423.523	3.769.704	1.887.374	3.674.643	12.838.701	4.925.621	4.714.771	6.587.402	2.604.889	8.186.954	55.281.804
Издаци за камате и остале накнаде	89.914	126.406	82.656	83.268	104.125	60.841	117.921	55.360	76.058	53.877	111.956	93.786	1.056.168
Дознаке нижим потрошачким јединицама	1.693.881	1.491.932	2.526.945	1.941.817	1.993.029	2.265.917	1.603.140	2.090.144	5.119.070	2.076.476	1.357.591	10.114.569	34.274.511
22 Нето позајмљивање*	0	-11.890	12.543	0	0	14.300	-4.288	-23.101	11.121	-15.969	-943	-207.540	-225.767
3 Нето набавка нефинансијских средстава	760.113	507.648	1.161.961	2.194.712	2.465.069	2.465.918	3.603.632	3.416.542	1.211.244	2.458.521	2.676.621	4.059.237	26.981.220
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	5.626.748	2.075.214	2.212.119	1.040.915	2.228.357	-469.914	11.843.440	-939.082	-1.293.433	-2.542.235	-2.231.644	-	-28.948.913
5 Нето финансирање**	-1.673	-1.673	-38.782	-8.126	-8.107	-8.249	3.568.098	1.699.409	1.191.146	-9.025	334.463	6.483.377	13.200.858

Табела 4.3.

Посавски кантон

	И	ИИ	ИИИ	ИВ	В	ВИ	ВИИ	ВИИИ	ИХ	Х	ХИ	ХИИ	И-ХИИ 2008
1 Приходи (11+12+13+14)	3.490.226	3.075.106	3.178.338	3.292.871	4.655.629	3.415.142	4.422.218	3.785.964	3.661.575	3.487.145	3.008.746	5.196.506	44.669.464
11 Приходи од пореза	2.599.548	2.249.073	2.767.081	2.724.153	2.678.273	2.826.659	2.958.490	2.711.092	3.050.216	2.987.387	2.418.365	3.450.504	33.420.841
Порези на добит појединаца и предузећа	117.870	145.482	103.275	38.614	46.127	22.584	27.568	41.832	24.270	71.074	57.556	80.532	776.785
Порези на плате и радну снагу	223.105	266.557	239.037	266.458	256.950	261.103	263.378	234.808	256.136	260.977	257.934	950.541	3.736.986
Порез на имовину	43.961	37.479	68.256	20.487	37.242	54.317	23.264	56.231	33.236	31.311	30.534	50.972	487.291
Домаћи порези на добра и услуге (по прописима до 31.12.2005)	54.757	31.903	34.642	28.218	29.133	38.147	32.852	41.710	46.009	64.288	71.769	152.356	625.785
Приходи од индиректних пореза	2.126.256	1.729.663	2.275.991	2.340.381	2.267.159	2.382.851	2.531.023	2.295.561	2.642.536	2.518.011	1.968.027	2.157.415	27.234.872
Остали порези	33.598	37.989	45.881	29.995	41.662	67.657	80.404	40.949	48.029	41.725	32.546	58.689	559.123
12 Непорески приходи	705.479	768.601	346.753	509.014	385.627	413.905	578.954	460.456	446.015	393.069	422.137	486.310	5.916.321
13 Грантови	95.722	1.000	60.143	57.875	1.590.770	173.619	882.139	608.000	144.204	106.120	165.485	1.258.884	5.143.961
14 Остали приходи	89.476	56.432	4.360	1.828	959	958	2.635	6.417	21.140	569	2.759	808	188.341
2 Расходи (21+22)	2.414.443	2.524.208	3.358.613	3.186.124	3.513.385	4.081.026	3.103.652	3.426.233	4.761.238	3.508.084	3.015.989	4.712.457	41.605.451
21 Текући издаци	2.414.443	2.526.208	3.356.762	3.186.124	3.513.385	4.081.026	3.089.611	3.426.433	4.761.438	3.508.284	3.019.189	4.721.699	41.604.601
Плате и накнаде	1.505.819	1.541.399	1.507.173	1.515.393	1.659.704	1.943.537	1.322.103	1.478.333	1.625.938	1.713.236	1.556.875	1.670.723	19.040.232
од чега: Бруто плате	1.155.484	1.194.786	1.179.583	1.106.774	1.337.547	1.183.574	1.059.435	1.154.285	1.206.932	1.251.185	1.214.874	1.244.756	14.289.216
од чега: Накнаде	350.334	346.613	327.590	408.618	322.157	759.963	262.668	324.048	419.006	462.051	342.000	425.968	4.751.016
Доприноси послодавца и остали доприноси	139.408	141.599	140.170	139.221	163.146	145.754	128.373	134.754	140.924	147.323	145.109	149.771	1.715.552
Издаци за материјал и услуге	867.075	562.916	881.824	722.391	600.499	693.717	501.018	551.734	874.460	599.732	734.795	853.821	8.443.980
Грантови	-114.804	278.593	826.257	807.337	1.088.309	1.298.018	1.123.189	1.259.943	2.118.474	1.046.433	580.832	2.045.880	12.358.463
Издаци за камате и остале накнаде	16.947	1.701	1.337	1.782	1.727	0	14.929	1.669	1.641	1.560	1.578	1.504	46.374
Дознаке нижим потрошачким јединицама	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Нето позајмљивање*	0	-2.000	1.851	0	0	0	14.041	-200	-200	-200	-3.200	-9.242	850
3 Нето набавка нефинансијских средстава	677	216.414	97.499	2.859	534.061	95.221	465.858	102.044	549.962	624.785	339.809	609.082	3.638.270
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	1.075.106	334.484	-277.773	103.888	608.183	-761.105	852.709	257.687	-	-645.724	-347.051	-125.033	-574.257
									1.649.626				
5 Нето финансирање**	0	0	-3.943	-3.943	-3.973	0	-3.943	-3.943	-3.943	0	0	0	-23.688

Табела 4.4.